

סיכום מתוך ערב אימוץ – פסיפס של אחים 12.2.15

בהנחיית תמי לפיד, מרכז פסיפס

כדי להכנס לנושא אני מבקשת מכל אחד מכם לעצום את עיניו ולחשוב לרגע על האחים שלו.

על היחסים ביניכם בעבר כילדים וכיום כמבוגרים

אם אתה היית בן יחיד במשפחה-תחשוב על המשמעות של לחיות ללא אחים

מה המשמעות של החסר הזה בחיים שלך?

היום נקדיש את הערב למציאות הרבה יותר מורכבת.

ברצוני להדגיש שמדובר בדילמות מורכבות, אין אמת אחת

קיימים ביטויים שמושרשים בשפה המצביעים על המורכבות של המושג:

"אחים לצרה",

"טוב שכן טוב מאח טוב",

"אחיות הן פרחים שונים שגדלו באותה ערוגה"

הַיָּה מֵה טוֹב וּמֵה נָעִים, שְׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. -"תהילים"

אחים זה שותפות גורל אבל גם קנאה ועוד רגשות כמו בסיפורי התנך על אחים-הבל וקין, יצחק ויעקב,

השבוע פגשתי בחור מאומץ ערב יומולדת 18, שמתכנן לפתוח תיק אימוץ בארץ. הוא הצהיר בפני באופן ברור כי הסיבה שהוא פותח את התיק היא על מנת לדעת אם יש לו אחים, כדי שלילדים שיהיו לו בעתיד יהיו דודים אמיתיים. כל בני המשפחה שלו (והיא משפחה ענפה) אינם קשר דם שלו ולכן זה לא אותו דבר. הוא הוסיף ואמר - אני רוצה לראות למי אני דומה?

מאומצים רבים שפגשתי עד כה מגלים עיניין רב וסקרנות גדולה לדעת אם יש להם אחים,

רבים מהם אומרים שזה חשוב להם הרבה יותר ממפגש עם האם הביולוגית.

אין מעורבות רגשית כמו מול האם הביולוגית, אין רגשות של כעס על הדחייה, אין תחושה של נטישה מאחורי הקשר הזה, יש שותפות גורל עם האחים שנמסרו אף הם לאימוץ.

הרצון למצוא בעולם הזה מישהו שאני דומה לו מוביל לחיפוש אחים.

לעומת המאומץ הראשון עליו ספרתי לכם, **מאומצת שפתחה את התיק, שמעה שהיו לאם הביולוגית שני ילדים נוספים אחד גדל אצל סבתא והשני בפנימיות, פגשה אותם כי הם ביקשו ולא שמרה על קשר, לא הלכה לחתונה של הבכור שהתחתן אחרי שפתחה את התיק. עם האמא שומרת על קשר מסויים מודה לה שנתנה לה את חייה, ילדה אותם וכלפי האחים לא מרגישה שום דבר ולא מוצאת צורך להיות עמם בקשר.**

הערב לא בא לספק תשובות מוחלטות אלא הוא בא להציף את הנושא, לחשוב שוב ובעיקר לתת מבט מהעיניים של המשתתפים בדרמה---- המאמצים, המאומצים והביולוגים.

הדילמות בפניהם עומדים ההורים המאמצים

ישנם בין ההורים המאמצים כאלה שיודעים שיש לילדיהם אחים .

חלקם אף יודעים מה גורלם נכון לרגע האימוץ: נמסרו למשפחות אחרות, נשארו אצל האמא\אבא\סבתא\דודה או שגדלים בבית ילדים. מתוך אלה שיודעים על המסירה של אחים לאימוץ, רק מעטים יודעים היכן נמצאים האחים ובודדים אפילו יודעים שהאחים נמסרו למשפחה בארץ. (כבספור של שתי האחיות הברזילאיות ליהיא ונועם שנפגשו רק לאחרונה בהיותן בנות 21-22) אני מכירה משפחה ששולחת מתנות לאחות של ביתם המאומצת שנמצאת במשפחה מאמצת בארה"ב, על כך ידעו בזמן האימוץ.

כמובן שישנה סביב נושא האחים, כבאימוץ בכלל, **אי ודאות רבה** מה עלה בגורלם במהלך השנים.

במידה ויש להורים המאמצים מידע, השאלה העומדת בפניהם היא האם ומתי לספר לילד על אחיו.

כבכל הקשור לספור האימוץ המוטיב המרכזי הוא **לא לשקר לילד**. אם הוא שואל אם יש לו אחים ואתה יודע שיש צריך לדעתי לומר לו האמת. גם אם הוא בן חמש.

לסודות במשפחה יש משמעות בעיתית בד"כ שהרי סופם להתגלות ואז יחול משבר אמון בין ההורים לילדם. למה לא ספרתם לי קודם? היינו יכולים להיות בקשר כבר אז.

קשר בין משפחות מאמצות מאפשר קשר בין הילדים המאומצים והם הרבה פעמים קוראים לחבריהם ממפגשי האימוץ "אחים שלי". במיוחד אם הם ילדים ששהו באותו בית ילדים ויודעים על כך מצילומים שרואים.

דוקא קשר בין אחים שהופרדו ונמסרו לאימוץ מאפשר שותפות גורל ודמיון שמסיר משהו מאי הודאות לגבי השורשים. לכן קיים יתרון לדעתי בכך שיש מידע על אחים.

הורים מאמצים היו רוצים בלעדיות על ילדם אך באימוץ זה בלתי אפשרי.

כשהילד המאומץ גדל, הוא יעסוק בחיפוש שורשיו וזהותו ככל שמתקרב לגיל ההתבגרות. הוא ירצה לעשות סדר בחייו ולענות על סימני שאלה שקימים אצלו. גם אם גדל במשפחה מבינה ומכילה ומדברת אימוץ.

אחים ביולוגיים ומאומצים באותה משפחה.

אמרה אחות ביולוגית לגבי האחות שאומצה במשפחתם :

"תמיד קיימת אסימטריה בקשר בין הילד הביולוגי לילד המאומץ באותה משפחה. זה מצב בלתי הפיך כי לא משנה מה הוריי ואני ניתן לה, לא נוכל לתקן את חוסר האיזון הראשוני. המשוואה לעולם לא תוכל להתאזן בעיניה. לכן הרגשות שלה כלפי תמיד יהיו בהסתייגות מה, על אף שהרגשות שצמחו בי כלפיה יהיו חד משמעיים שאני אוהבת אותה כאחות."

"יחד עם הכאב המלווה אסימטריה זו הרצון העז לאחות, התקווה וההתלהבות איפשרו לי למלא תפקידי כאחות מאמצת המחויבת למשימה".

לעיתים קרובות משפחות להם ילדים ביולוגיים שאימצו ילד נשאלות ע"י הסביבה

"מי מהם הוא שלך?", "מי האמא האמיתית שלו?", "יש לך ילדים משלך?"

האימוץ עדיין נתפש ע"י החברה באופן סטיגמתי כהליך שונה מאד מהורות ביולוגית.

פתיחת תיק אימוץ

מאומצים פותחים את תיק האימוץ על מנת לשמוע את נסיבות מסירתם לאימוץ ולקבל מידע על אחים. בארץ אין באפשרותם לקבל מידע על אחים ולהפגש עימם ללא מפגש עם האם הביולוגית לפני כן.

במעמד פתיחת התיק נותנים למאומץ מידע על ילדים גדולים מהם שהיו לאם בעת לידתם. על פי הנהלים לא נותנים מידע על אחים שנולדו אחריהם.

רק במצבים מאד מיוחדים בהם האם נפטרה מסיעים לעיתים להפגישם עם אחים.
אם נמסרו לאימוץ מספר ילדים בנים לאותה אם יש להמתין עד שהצעיר ביותר יגיע לגיל
18 כי רק אז אפשר להפגישם.

איך ומתי לספר לילד את דבר קיומם של אחים?

צריך לקחת בחשבון את גיל הילד והבשלות שלו, לא בכל גיל עונים אותו דבר, לא לגבי
הורים ביולוגים ונסיבות מסירה לאימוץ ולא לגבי אחים.
גם אם לא רוצים לשקר ולא רוצים להסתיר, עדיין יש דברים שבגיל צעיר מורכב מידי לילד
להבין ולהכיר.

למשל-עולה השאלה כאשר לילד בן 5 שהוריו יודעים שהיו אחים גדולים ממנו והם
נשאלים אם הוא בן יחיד ואם יש לו אחים, מה עונים? עבורם הוא בן יחיד אבל יש להם
אינפורמציה נוספת ששיכת לו. האם זה דומה לשאלה לגבי ילד הגדל במשפחה חד
הורית, כשנשאלים אם יש לו אבא ובמשפחה המאמצת אין אבא ואילו בביולוגית היה אבא
ביולוגי? האם זה שונה? האם הם נקראים "אחים" בעוד שהאם הביולוגית לא נקראית
"אמא"? או להיפך - אם היא נקראת "האמא האמיתית" האם גם הם "האחים
האמיתיים"? יותר מהאחים איתם הוא גדל?

המושג אחים במורכבות הזאת הוא סובייקטיבי.

לא סתם הביטוי "אח שלי" מתייחס לחבר טוב שלעתים חשים כלפיו כאח. כמו שיש
שמרגישים כלפי האם הביולוגית כאמא ויש כאישה שילדה אותי וכך כלפי האב הביולוגי.
גם כלפי אחים, יש שיחוש שהם האחים שלי היחידים שכמוני.

יש שירגישו שהם הילדים שילדה האישה שילדה אותי או הילדים שילדה האם הביולוגית
ואינם אחים שלי, כי הם לא גדלו איתי באותה משפחה ועבורי האחים האמיתיים הם
האחים שנולדו למשפחה המאמצת ואיתם גדלתי. כמו שיש כאלה שיחושו מאד חזק
בחסרונם של אחים, אם גדלו כילד יחיד, ויש כאלה שזה לא עניין עבורם.

בגלל ההגדרה הסובייקטיבית הסיפור כל כך מורכב.

לנושא פנים רבות ואנו נמשיך לדון בו בהזדמנויות אחרות.